

NIEPOWODZENIA SZKOLNE - TRUDNOŚCI W NAUCE

Zbliża się koniec roku, trwacie w nauczaniu zdalnym i ciekawa jestem, jak sobie radzicie, zwłaszcza osoby, które wraz z rokiem szkolnym 2020-2021 weszły w nowy etap edukacji szkolnej?

Zanim odpoczniecie podczas przerwy świątecznej, a zaraz potem w czasie ferii zimowych, warto zrobić analizę swoich sukcesów i porażek za I semestr. **Proponuję Wam małą podpowiedź od specjalistów w tej dziedzinie.**

TRUDNOŚCI SZKOLNE (niepowodzenia szkolne) - są to sytuacje, w których zauważa się wyraźną rozbieżność między wymaganiami wychowawczymi i dydaktycznymi szkoły, a zachowaniem uczniów oraz uzyskiwanymi przez nich wynikami nauczania.

Ocena niedostateczna jest najbardziej drastyczną oznaką i skutkiem niepowodzeń dydaktycznych, a brak sukcesów i niepowodzenia szkolne wpływają demobilizująco na dalszą naukę, mogą wywołać frustrację i pogarszać stan zdrowia, a najczęściej prowadzą również do trudności wychowawczych i ogólnych niepowodzeń.- słabe oceny i powtarzanie klas, które pozostawia trwale ślady w osobowości uczniów. W Polsce szkoła podstawowa jest obowiązkowa (obowiązek szkolny), co do pewnego stopnia ogranicza rozmiary odsiewu. Znacznie większy jest on w szkołach średnich i zawodowych.

PRZYCZYNY NIEPOWODZEŃ SZKOLNYCH

Czynniki społeczne i ekonomiczne rodziny (sytuacja materialna rodziny, praca ucznia w gospodarstwie domowym, warunki odrabiania prac domowych, liczebność rodzeństwa, atmosfera domowa, poziom świadomości wychowawczej rodziców, pijaństwo, rozbieżność rodziny, dbałość o dziecko i jego wychowanie, współpraca rodziców lub opiekunów dziecka ze szkołą, poziom kulturalny i moralny życia domowego, ujemne lub dodatnie wpływy otoczenia).

Bardzo trudno jest funkcjonować dziecku wychowującemu się w rodzinie patologicznej, gdzie niejednokrotnie samo doświadcza przemocy fizycznej lub słownej od najbliższych czyli rodziców lub jest świadkiem takich sytuacji. Doznaje agresji od osób, które powinny zapewnić mu wspaniałe, spokojne dzieciństwo. Co za tym idzie ma zaburzone poczucie bezpieczeństwa.

Zazwyczaj w takim środowisku występuje również zła sytuacja materialna, co dodatkowo utrudnia prawidłowy rozwój i zaspokajanie jego podstawowych potrzeb. Dotyczy to codziennego funkcjonowania, także posiłków, których czasem nie ma kto przygotować, co prowadzi do niedożywienia. Dziecko nie zawsze posiada swoje miejsce w domu i warunki, w których mogłoby spokojnie odrobić zadanie domowe i uczyć się czy wypoczywać.

W konsekwencji złe warunki materialne i brak troski ze strony najbliższych wpływają niekorzystnie na rozwój fizyczny i psychiczny dziecka, w tym również na rozwój umysłowy. Odbijają się one także ujemnie na jego stanie zdrowia. Wyraźnie obniżają ogólną aktywność poznawczą, między innymi jego aktywność szkolną, przyczyniają się do powstawania trudności. W przypadkach skrajnych mimo największych starań dzieci nie są zdolne osiągnąć tego, co ich rówieśnicy.

Dodatkowa niedogodność to brak zainteresowania rodziców problemami dziecka w nauce i brak współpracy ze szkołą. Bywa ono pozostawione same sobie, zagubione i niemające oparcia w nikim.

Niejednokrotnie w rodzinach dysfunkcyjnych dzieci muszą przejmować obowiązki dorosłych i pełnią w nich różne role, które są wymuszane na nich przez zaistniałą sytuację, np.: „bohater” - czyli osoba odpowiedzialna za młodszego rodzeństwo, sprawująca nad nim opiekę, zajmująca się obowiązkami domowymi; „błazen” - mający za zadanie rozładowywać sytuacje stresowe w rodzinie, dbający o dobry nastrój rodzica będącego agresorem; „dziecko we mgle” - mające swój świat, w którym czuje się bezpiecznie, niezauważane przez nikogo, nie nawiązujące kontaktów, radzące sobie na miarę możliwości. Nietrudno w takich warunkach o zaburzenia emocjonalne i trudności w nauce.

Bywają też takie rodziny, gdzie nie występuje patologia, warunki materialne są dobre, natomiast rodzice przejawiają nadopiekuńczą postawę wobec dzieci. Takie zachowania również wpływają niekorzystnie na rozwój emocjonalny, brak pewności siebie, niemożność podejmowania decyzji nawet w drobnych sprawach związanych z codziennym funkcjonowaniem w szkole.

Bywają też rodzice bardzo ambitni, mający wygórowane wymagania i ambicje wobec potomstwa, zupełnie nie uwzględniając ich realnych możliwości intelektualnych i fizycznych. Żadna ocena i osiągnięcie dziecka nie jest dla nich zadowalające, nie chwala je lecz stawiają coraz wyżej poprzeczkę. Zасыpują dzieci różnymi dodatkowymi zajęciami. Ich potomstwo musi być najlepsze, bez względu na cenę, jaką musi zapłacić. W pewnym sensie przerzucają swoje niespełnione marzenia na potomstwo. Nie liczą się z ich emocjami i możliwościami, ciągle czują niedosyt. Takie dzieci na pewno pozbawione są szczęśliwego dzieciństwa.

Czynniki biologiczne

Drugim czynnikiem, od którego zależą wyniki pracy dydaktycznej, jest **sam uczeń**, jego stan zdrowia, zadatki dziedziczne w postaci funkcjonowania zmysłów, zdolności, określony temperament oraz jego rozwój ogólny, na który składa się zdobyta wiedza, doświadczenie, życie uczuciowe, cechy charakteru, aktywności, samodzielności, dociekliwości, wytrwałości w dążeniu do celu, odpowiednich zainteresowań i zamiłowań oraz tendencji samokształceniowych. Duży wpływ na powstawanie niepowodzeń szkolnych mają zakłócenia rozwoju psychofizycznego dziecka.

Osiąganie powodzeń szkolnych utrudniają:

- defekty wzroku, słuchu oraz wszelkie choroby i urazy pogarszające stan zdrowia, wypadki i inne zdarzenia losowe,
- obniżona sprawność intelektualna dziecka, obniżony poziom inteligencji,
- zaburzenia w funkcjonowaniu receptorów i narządów ruchu,
- opóźnienie rozwoju procesów umysłowych,
- różne zakłócenia w rozwoju uczuciowości, motywacji i postaw, a także związane z nimi zaburzenia funkcjonowania społecznego.

Specyficzne trudności w uczeniu się:

- DYSLEKSJA: trudności w nauce czytania i pisania.
- DYSGRAFIA: częściowa lub całkowita utrata umiejętności pisania. Pismo dysgrafika jest nieestetyczne i nieczytelne.
- DYSORTOGRAFIA: zaburzenie w nauce pisania, objawia się popełnianiem błędów ortograficznych pomimo znajomości zasad pisowni.
- DYSKALKULIA: zaburzenia zdolności wykonywania działań arytmetycznych.

Czynniki pedagogiczne: nauczyciel - narzędzia jego działalności - szkoła.

Szkoła stawia wysokie wymagania zarówno uczniom jak i ich rodzicom. Dodatkowo liczebność klas często jest zbyt duża, co uniemożliwia indywidualizację procesu nauczania, kontakt z uczniami oraz systematyczne sprawdzanie prac domowych, postępów w przyswajaniu wiedzy i jej utrwalaniu, skutkiem czego są luki w wiadomościach.

Nauczyciel w licznej klasie nie ma możliwości poznania uczniów i dostosowania form oraz metod pracy do ich potrzeb. Nie znajduje czasu na wnikliwą obserwację swoich podopiecznych niejednokrotnie nie zna środowiska domowego ucznia, nie wie czym on się interesuje, jakie ma pasje itp. Dlatego zdarza się, że jego postawa jest niewłaściwa.

Bywają takie sytuacje, że nauczyciel nie przygotowuje się odpowiednio do zajęć, niewłaściwie organizuje lekcję, nawet popełnia błędy metodyczne, a także krzyczy lub jest apodyktyczny. Wszystkie te czynniki powodują pojawianie się lub nawarstwianie trudności szkolnych. Narzędzia pracy nauczyciela to programy nauczania i podręczniki, które bardzo często są niedoskonałe. Źródłem słabych wyników w nauce są zwykle pewne błędy w doborze treści i metod nauczania. Jeżeli zadania stawiane dziecku są zbyt trudne albo zbyt łatwe, proces uczenia się może ulec zakłóceniom.

Poważnym źródłem niepowodzeń szkolnych może być sama szkoła, jej warunki lokalowe i wyposażenie w pomoce naukowe, atmosfera szkoły - współżycie i współdziałanie grona nauczycielskiego, organizacja życia szkolnego, organizacje uczniowskie, praca pozalekcyjna w szkole, kontakty między uczniami oraz oddziaływanie rówieśników.

Jeśli te czynniki zostają zaburzone, ma to odbicie w psychice ucznia, działa na odpowiednią motywację do nauki, na jego zachowanie. Staje się on zalniony, nie zrównoważony, agresywny, przeżywa strach i uczucie zagrożenia, stresy i kompleksy. Taki stan psychiczny nie sprzyja nauce, powoduje trudności i w innych dziedzinach jego funkcjonowania.

Najczęściej przyczyny powodujące niepowodzenia szkolne mają charakter sprzężony, stanowią splot różnych uwarunkowań. Ujawniając się najpierw w nauce, rzutują najczęściej na zachowanie lub odwrotnie. Wówczas zamiast poważnie zainteresować się przyczyną niepowodzeń, dorosłe otoczenie formułuje opinie: „*On jest zdolny, ale leniwy*”, „*On jest mało zdolny, a do tego jeszcze nie chce się uczyć*”, „*Gdyby chciał, na pewno miałby lepsze stopnie*”, itp.

Nagany, krytyka, szykanowanie, odtrącanie przez rodziców i kolegów doprowadzają do tego, że dziecko traci poczucie własnej wartości, przestaje wierzyć we własne możliwości. Często powoduje to wyraźne znerwicowanie osobowości - wzrastający lęk, napięcie, a później apatia dziecka, a nawet kształtuje jego coraz bardziej antyspołeczny charakter.

Uczeń doskonały: ma motywację do nauki i zapewnione warunki do osiągnięcia sukcesów.

Życzę wszystkim satysfakcjonujących wyników semestralnych.

Pozdrowienia.

Iwona Kozłowska